

κρατεῖ ἐπὶ τοῦ νόμου τῆς πειθαρχίας καὶ τοῦ πλή-
θους, καὶ ὅστις, ἐν μέσῳ τῶν ἀπειραρίθμων νεωτέ-
ρων στρατῶν καὶ τῶν δυσγράνων αὐτῶν ἀγώνων ὑπὸ
τὸ πῦρ ὅπερ καταφρονοῦσιν, ἐπισκιάζει τὴν ἀνδρίαν
καὶ τὴν προσωπικὴν ἐμπνευσιν·

« Ἀγνοοῦμεν ἄλλ' ἐπὶ μεγαλοφυΐας ὡς καὶ ἐπὶ πί-
στεως ὑπάρχουσι πάντοτε ἐκλεκτοὶ τοῦ Ὑψίστου· καὶ
ἐνόσω ὁ ἐνθουσιασμός τῆς θηϊκῆς καλλονῆς δὲν ἐξορι-
σθῇ ἀπ' ὧν τῶν καρδιῶν, ἐνόσω ὑποστηρίζεται
παρ' ὧν τῶν ἐντίμων παθῶν τῆς ψυχῆς, θέλει ἀνα-
ζωπυρεῖ ἐνίοτε τὴν λάμψιν τῆς ποιητικῆς ἰδέας· θέλει
διεγείρει τὰ αἰσθήματα ὅσα ἠσθάνθησαν οἱ Ἰουδαῖοι
προφῆται κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς δουλείας ἢ τῆς ἀπε-
λευθερώσεως, ὅ, τι ἠσθάνετο βασιλεὺς ἐκείνος τῆς Σπάρ-
της τὴν ὅτε προτεραίαν θανάτου τὸν ὁποῖον ἐζήτησεν
ὑπὲρ πατρίδος, προσέφερεν ἀνθοφοροῦσαν ἔχων τὴν
κεφαλὴν θυσίαν εἰς τὰς Μύσας Ὁρητικαίαν, ἐλευθε-
ρία, φιλοπατρία, λατρεία τῶν νόμων, ἀγάπην τῶν
τεχνῶν, ὅπου καὶ ἂν εὗρισκεσθε, ἐκεῖ δύναται πάν-
τοτε ὅταν ὑπάρχετε, νὰ ἀναφανῇ λυρικὸς ποιητής! »

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑ.

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἰδε φυλ. 230, 231, 232, 233 καὶ 234)

—οοο—

Ἐξιστορήσαντες ἄχρι τοῦδε τὰ περὶ καθιδρύσεως
Πατριαρχείου ἐν Ρωσσίᾳ, εὐθετον κρίνομεν εἰς
συμπλήρωσιν τῆς πραγματείας μας νὰ παρασυνά-
ψωμεν ἐν συντομίᾳ καὶ τὰς παρεπομένας περιπε-
τείας ὅσας ἐπὶ Ἰωβ τοῦ πρωτοθρόνου ὑπέστη τὸ
Πατριαρχεῖον αὐτό. Τὴν νόμιμον περιέργειαν τοῦ
ἀναγνώστου ὀφείλει ὁ συγγραφεὺς νὰ μὴ ἀφίσῃ
πάντως ἀπλήρωτον.

Οἰκτρὸν, οἰκτρότατον ἀπέβη τὸ τέλος ἀμφοτέ-
ρων τῶν σπουδαρχησάντων συνωμοτῶν, τοῦ τε Γο-
δουνῶ καὶ τοῦ Ἰωβ. Ὁ πρῶτος, εἰ καὶ λαμπρύνας
ἐπὶ τινὰ ἔτη τὸν θρόνον, ὃν δι' ἐγκλημάτων πολ-
λῶν καὶ φρικτῶν ἐσφετερίσθη, εἶδεν ὅμως ἐπὶ τέ-
λους ἐκυτὸν ἐγκαταλειμμένον, καὶ πανταχόθεν ἐ-
πιβουλεύμενον. Ἡ ἐμπάνσις τοῦ Ψευδοδημητρίου
ἐπέφερεν εἰς τὴν μοναρχίαν του τὴν θανάσιμον βο-
λήν. Φωνὴ γενικὴ ἠγέρθη κατ' αὐτοῦ ἀφ' ἧς στιγ-
μῆς φάμη καθ' ἅπασαν τὴν Ρωσσίαν διασπάρη, ὅτι
τὸ πλάσμα τοῦτο τῆς Ἰησοῦτικῆς ῥαδιουργίας, ὁ
περιδότης οὗτος ἀπατεῶν ἦτο ἀληθὺς ὁ υἱὸς τοῦ
Τσαρόν Ἰωάννου, ὁ μόνος τοῦ θρόνου νόμιμος διά-
δοχος. Τὴν πρωίαν τῆς 13 Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 1603
ὁ Βορίσις προήδρευσε τοῦ συμβουλίου, καὶ συνεδεί-
πνησε μετὰ τῶν ἐπιστῶν ἁλλοδαπῶν· ἀλλ' ἅμα
ὡς ἠγέρθη τοῦ συμποσίου κατελείφθη ὑπὸ ὀξυτά-
των ὀδυνῶν, αἷμα δ' ἐξέρρευσεν παραχρῆμα ἐκ τῆς
ρίνός, ἐκ τῶν ὧτων καὶ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Μετ'
οὐ πολὺ ἐλειποθύμησεν· ὅμως προέβηκε νὰ εὐλογή-

σῃ τὸν υἱὸν ὡς Τσαρόν Ρωσσίας, καὶ νὰ λάβῃ κατὰ
τὴν ἐπικρατοῦσαν εἰσέτι συνήθειαν τὸ σχῆμα τὸ μο-
ναχικόν, κληθεὶς Βογολέπος, ἥτοι θεοπρεπής. Μετὰ
δὲ παρέλευσιν δύο ὥρων ἐξέπνευσεν, τὸ πνεῦμα πα-
ραδοὺς τῷ Θεῷ ἐν αὐτῇ τῇ αἰθούσῃ ἐνθα εἰστίασεν
τοὺς πρέσβεις καὶ τοὺς εὐπατρίδας. Ἀδεῖται ὅτι
ἐδηλητηρίασεν αὐτὸς ἑαυτόν. Τινὲς ὅμως τῶν ἱστο-
ρικῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ Καρκαμψίνος, δὲν ἀποφάνονται
περὶ τούτου βεβαιωτικῶς, μᾶλλον δὲ εἰκάζουσιν
αὐτὸν κρουσθέντα ὑπὸ ἀποπληξίας.

Τοὺς ὄρκους πρὸς τὸ γένος τοῦ Γοδουνῶ ἐμα-
ταίωσαν ταχέως ἡ ἀποστασία τοῦ στρατοῦ, καὶ αἱ
προδοσίαι τῶν ἀρχόντων. Καὶ Θεόδωρος, ὁ νέος
Τσάρος, καὶ Μαρία, πλὴν τῆς Ξενίας, ἀπέθανον
βιαιοθάνατοι. Ὁ δὲ ἀπατεῶν Δημήτριος, τέρας θη-
ριωδίας καὶ παρανομίας, ὡς ἀνέβη τὸν αἰμοσταγῇ
θρόνον τῆς Μόσχας, ἔσπευσε νὰ καταδιώξῃ πάντα
φίλον τῶν Γοδουνῶ. Διέπρεπε μεταξὺ τούτων ὁ
Ἰωβ, ὅστις, ὡς λέγεται, δειλιάσας, προσεκύνησε μετ,
ἄλλων Ἐπισκόπων τὸν τύραννον. Ἀλλὰ πῶς ὁ ἄπι-
στος διάκονος, ὅστις εἶχε νῦν ἀνά χειρὸς τὰς τύχας
τῆς Ρωσσίας, πῶς ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ εἰς τοὺς
λόγους ἱεράρχου, πρὸ τινος ἀπίστως πολιτευθέντος
πρὸς τὸν νόμιμον αὐτοῦ βασιλέα καὶ εὐεργέτην
Θεόδωρον;

« Ὁ Ἰωβ ἐτέλει τὴν θείαν μυσταγωγίαν ἐν τῷ
ναῷ τῆς Κοιμήσεως, ὅτε ἐξαίφνης ἐμμανεῖς ἐπανα-
στάται εἰσέδυσαν μετὰ μαχαίρῶν καὶ ξύλων εἰς τὸν
ναόν, καὶ πρὸς τὴν ἱερὰν ψαλμοῦδιον ἀδιαφορήσαν-
τες ὤρμησαν εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα, ὅπου συλλαβόν-
τες τὸν Πατριάρχην, ἀπήγαγον καὶ ἐξέδυσαν τῶν
ἀρχιερατικῶν ἀμυρίων. Ὁ ταλαίπωρος Ἰωβ ἐδειξεν
ἐν ἀκμῇ τοιαύτῃ καρτερίαν καὶ μεγαλοφυΐαν. Λα-
βὼν τὸ ἐγκόλπιον, καὶ θεὸς αὐτὸ παρὰ τῇ εἰκόνι
τῆς Θεοτόκου τοῦ Βλαδιμίρου, ἀνέκραξε γεγωνῶς·
« Ἐνταῦθα, πρὸ τῆς ἀγίας ταύτης εἰκόνης, ἡξιώθην
τῆς ἀρχιερωσύνης. Καὶ ἐτήρησα μὲν ἐπὶ δεκαεννέα
ἔτη τὴν ἀκεραιότητα τῆς πίστεως· νῦν δὲ βλέπω
τὴν συμφορὰν τῆς Ἐκκλησίας, τὸν θρίκμβον τῆς
ἀπάτης καὶ τῆς αἵρέσεως. Μῆτερ θεοῦ, σῶσον τὴν
Ὁρθοδοξίαν! » Ἐνδύσαντες δ' αὐτὸν μέλαν χιτῶ-
νιον, εἶτα δὲ ἐλκύσαντες καὶ χλευάσαντες ἔντε τῷ
ναῷ καὶ τῇ ἀγορᾷ, ἀπήγαγον ἐφ' ἀπλῆς ἀμάξης
ἐκτὸς τῆς πόλεως, καὶ κατέκλεισαν αὐτὸν ἐν τῷ
μοναστηρίῳ τῆς Σταρίτσας. »

Ἀντὶ τοῦ Ἰωβ, ἀνηγορεύθη παρὰ τοῦ ἀπατεῶνος
Πατριάρχης ὁ Ἕλλην Ἰγνάτιος, πρώην Ἀρχιεπίσκο-
πος Κύπρου. Ὁ ἀνὴρ οὗτος, ἐκδιωχθεὶς τῆς ἐδρας
αὐτοῦ παρὰ τῶν Τούρκων, διήγαγε χρόνον τινὰ ἐν
Ρώμῃ παρὰ τῷ Πάπᾳ, ὅθεν μετέβη εἰς Μόσχαν,
βασιλεύοντος τοῦ Θεοδώρου, υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου. Ἐ-
κεῖ, εὐαρεστήσας τῷ Βορίσῃ, ἐλαβεν ἕως ἀπὸ τοῦ
1603 τὴν διοίκησιν τῆς Ραζάνης, ἔπειτα δ' ἐκτί-
σατο καὶ τὴν εὐνοίαν τοῦ Ψευδοδημητρίου, προῦ-
παντήσας αὐτῷ ἐν Τούλῃ. Ἀλλὰ μῆτε καθαρὰν ἔ-
χων τὴν πίστιν πρὸς τὴν μητρικὴν Ἐκκλησίαν, μῆ-
τε ἄδολον ἀφ' ἐτέρου φέρων τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν
Ρωσσίαν, ἐγένετο ὄργανον παρανομίας καὶ σκαν-

δαλου. Ἐστεφεν οὗτος τὸν Ψευδοδημήτριον τῇ 21 Ἰουλίου 1605, ἐπιτρέψας πρὸς τὸ ἰησουΐτην Τσερνικόβσκη νὰ προσφωνήσῃ τὸν ἀρτίσταπτον Τσάρον λατινιστὶ ἐντὸς αὐτῆς τῆς Μοσχαϊκῆς μητροπόλεως.

Μετὰ τὴν ἔκπτωσιν καὶ τὴν τιμωρίαν τοῦ σφετεριστοῦ, οἱ φίλοι τοῦ νέου Τσάρου Βασιλείου ἐκβαλόντες τῆς πατριαρχικῆς ἀρχῆς τὸν Ἰγνάτιον, ἐδύσαν μέλαν ῥάσον, καὶ καθειρζαν αὐτὸν ἐν τοῖς κελλίοις τῆς μονῆς τοῦ Τσουδόβου. Ἀλλ' ὁ Ἰωβ, καίπερ ἐπανακαλούμενος εἰς τὴν ἑδραν του, ὅμως ὑπὸ τῶν πολλῶν δακρύων τυφλωθεὶς, ἀπεποιήθη νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς Μόσχαν, ὅπου παρῆσαν πάντες οἱ ἱεράρχαι τῆς Ῥωσσίας, πλὴν τοῦ Μητροπολίτου Ἑρμογένους, ἐξορισθέντος ἤδη παρὰ τοῦ Ψευδοδημητρίου, καὶ διὰ τοῦτο δοξαζομένου παρὰ τοῦ λαοῦ. Ὁ Ἑρμογένης, μηδύλως πλανηθεὶς ὑπὸ τῶν δειλεσμάτων τοῦ ἀπατεῶνος, μηδὲ φοβηθεὶς τὸν κίνδυνον τὸν ἐκ τοῦ ζήλου ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας, ἀνεδείχθη ἀκράδαντος τῆς Ἐκκλησίας ὑπέρμαχος, ὅθεν καὶ ὁμοθυμαδὸν ἀνεκηρύχθη Πατριάρχης. Ὁ μὲν Τσάρος Βασιλεὺς ἐνεχείρησεν αὐτῷ τὴν ῥάβδον τοῦ Ἁγίου Πέτρου τοῦ Μητροπολίτου, ὁ δὲ ἐνάρετος ἱεράρχης κηλόγησε τὸν κυριάρχην μετ' ἀγάπης καὶ πίστεως.

Ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων μηνῶν, ἡ θέσις τοῦ Βασιλείου ἀπέβη, ὡς ἐκ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ψευδοπέτρου καὶ τῆς διαδιδομένης ἀποστασίας, μᾶλλον ἐπὶ μᾶλλον ἀκροσφαλῆς. Ἀνταρσίαι διηγείροντο πολλαχοῦ τοῦ βασιλείου, φόνοι διεπράττοντο κατὰ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Τσάρου, συνωμοσίαι μυστικαὶ ἐσκευαζοῦντο, ἀγγελίαι δὲ κακαὶ συνετάραττον καθ' ἐκάστην τὴν πρωτεύουσιν τὰ θεμέλια τῆς μοναρχίας ἦσαν, ἐνὶ λόγῳ, χάριν τῶν ἐπαλλήλων σφετερισμῶν καὶ τῆς συνεχοῦς παραβιάσεως τῶν ὀρκῶν, δυσεπανορθώτως σεσαλευμέναι. Ὁ Βασιλεὺς πανδήμως συμβουλευθεὶς μετὰ τοῦ Ἑρμογένους, τοῦ κλήρου, τῆς Συγκλήτου, τῶν ἐν τέλει καὶ ἐμπόρων, μεταπέμπει εἰς Μόσχαν τὸν πρῶτον Πατριάρχην Ἰωβ πρὸς τινὰ μέγαν πολιτικὸν σκοπὸν. Προέκειτο νὰ ἐξιλεωθῇ ἡ Θεότης διὰ στόματος καὶ εὐλογίας τοῦ μονάζοντος καὶ ἐν ὁσμῇ ἁγιωσύνης. Ὅθεν γράφει ὁ Ἑρμογένης πρὸς τὸν Ἰωβ· «Κλίνομεν τὰ γόνατα, δεόμενοι ὅπως ἀξιωθῶμεν ἰδεῖν τὸ τεμνὸν πρόσωπόν σου καὶ ἀκοῦσαι τὴν γλυκεῖάν σου φωνήν. Ἰκετεύομέν σε ἐν ὀνόματι τῆς στασιαζούσης πατρίδος! » Ὁ Ἰωβ συγκατανεύει νὰ ἔλθῃ εἰς Μόσχαν, τῇ δὲ 20 Φεβρουαρίου παρίσταται αὐτοπροσώπως τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κοιμήσεως, περικυκλουμένη, πλήρει ἀναριθμήτου λαοῦ, καὶ πλησιάζει τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου, ἐνδεδυμένος πενιχρὰ ἱμάτια δίκην ἀπλοῦ μοναχοῦ. Ὁ Τσάρος εἶχεν ἤδη παρασκευάσει τὰ πάντα πρὸς τὴν δευτέραν ἐκδοσιν τῆς κωμωδίας, ἐν ᾗ ὤφειλεν ὁ Ἰωβ νὰ ὑπακριθῇ τὸ κύριον πρόσωπον. Ἐπικρατούσης βαθείας σιγῆς καὶ προσοχῆς, ὁ γραμματεὺς τοῦ Πατριαρχείου ἀναγινώσκει πρὸς τὸν ὑπέργηρον ἀναχωρητὴν ἐγγράφον, δι' οὗ ὁ λαὸς, καὶ μόνος ὁ λαὸς, ἰκέτευε τὸν Ἰωβ νὰ διαλλάξῃ τὴν Ῥωσσίαν πρὸς τὸν νόμον καὶ τὸν Θεόν, νὰ συγχωρή-

σῃ τῷ λαῷ αὐτῷ ἐν ὀνόματι Θεοῦ πάσας τὰς γανομένας παρανομίας, τὴν δυστροπίαν, τὴν τυφλωσιν, τὴν ἀπιστίαν, νὰ δεχθῇ τοὺς ὀρκους, οὓς ὁ Ῥωσικὸς λαὸς προσέφερε νῦν εὐσυνειδήτως τῷ μονάρχῃ· νὰ ζητήσῃ ἄρεσιν ὑπὲρ ζώντων καὶ ἀποθανόντων, ὅπως ἀναπαυθῶσι καὶ πέραν τάφου αἱ ψυχαὶ τῶν ἐπιόρκων. Τέλος ἐδέετο τοῦ Ἰωβ, ὡς ἁγίου ἀνδρός, ὅπως εὐλογήσῃ τὸν Βασίλειον, τοὺς πρίγκηπας, τοὺς εὐπατρίδας, τὸν φιλόχριστον στρατὸν, καὶ πάντας τοὺς χριστιανούς, χάριν τοῦ κατὰ τῶν ἀνταρτῶν θριάμβου, καὶ εὐφροσύνης τῆς Ῥωσσίας. — Ὁ Ἰωβ (ἀναφέροντες τὰς λέξεις αὐτὰς τοῦ Καρामφίνου) ἀπεκρίνατο ἐγκαίρως διὰ γράμματος φέροντος τὸν γνωστὸν χαρακτῆρα τοῦ λόγου αὐτοῦ, κατανυκτικῶς, καὶ οὐκ ἀτέχνως· αὐτὸς δ' ὁ διάκονος ἀνέγνω αὐτό. Διαγράψας ἐν τῷ γράμματι αὐτῷ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ῥωσσίας, κτηθὲν διὰ τῆς συνέσεως καὶ τῆς εὐστοχίας τῶν μοναρχῶν αὐτῶν, ἐπαινέσας δὲ κατ' ἰδίαν τὴν σύνεσιν Ἰωάννου τοῦ Φοβεροῦ, ἀπέδειξε μετὰ ταῦτα τὴν ἐκ τῶν ἐπακολουθημάτων τοῦ αἰῶρου θανάτου αὐτοῦ καὶ τῆς σφαγῆς τοῦ Δημητρίου λύπην, ἀλλ' οὐδὲν ἐδήλωσε περὶ τοῦ φονέως, διότι ἡγάπα μὲν ἄλλοτε, ἐσέβετο δὲ νῦν τὴν μνήμην τοῦ Βαρίσου. Ὑπομνήσας δὲ τὴν ὁμόφωνον ἐκλογὴν τοῦ Γοδουνόβ εἰς Τσάρον καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τοῦ λαοῦ, ἐθαύμασε τὴν τυφλωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ τυχοδιώκτου ἀπατηθέντων Ῥώσων, εἰπὼν· εἴ μοσα φρικτὸν ὄρκον εἰς ἀπόδειξιν ὅτι αὐτοχειροτόνητος ἦν αὐτὰς· ἀλλ' ὑμεῖς οὐκ ἐπιστεύσατέ μοι, καὶ διὰ τοῦτο συνέβη ὅ,τι οὔτε ἐν τῇ ἱερᾷ, οὔτ' ἐν τῇ ἄλλῃ ἱστορίᾳ ἐγένετο. » Ἐξιστορήσας δὲ πάσας τὰς ταρχάς, τὰ δεινὰ τῆς πατρίδος καὶ τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἰδίαν ἐξορίαν, τὴν βδελυρὰν βασιλοκτονίαν, ἣν, εἰ καὶ μὴ ἐξετέλεσεν, ἀλλὰ τοῦλάχιστον ἐπέτρεψεν ὁ λαὸς, ἐπαινέσας τὸν Βασίλειον, τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον βασιλέα, διότι ἔσωσε τὴν Ῥωσσίαν ἀπὸ τῆς αἰσχύνης καὶ τοῦ ὀλέθρου, ἀνεφώνησε· «Γινώσκετε ἂν ἐφονεύθῃ ὁ ψευδοβασιλεὺς, γινώσκετε ὅτι τὸ σαπρὸν αὐτοῦ σῶμα ἔμεινεν ἐπὶ γῆς! Καὶ ὅμως οἱ κκοῦργοι πειρῶνται νὰ πείσωσι τοὺς Ῥώσους ὅτι ζῇ καὶ ὑπάρχει ὁ ἀληθὴς Δημήτριος! Μεγάλα τὰ ἡμέτερα ἁμαρτήματα ἐνώπιον Θεοῦ κατὰ τοὺς ἐσχάτους τούτους χρόνους, ὅτε τὰ παράλογα ἐπινοήματα, ὁ βδελυρὸς συρφετὸς, οἱ κλέπται, οἱ λησταί, οἱ δραπεταὶ δούλοι τοσοῦτον συντραχάττουσι τὴν πατρίδα! » Τέλος, ἀπαριθμήσας πάσας τὰς τῶν Ῥώσων τὰς ἐπιόρκιας, οὐδὲ καὶ τοῦ πρὸς τὸν Ψευδοδημήτριον ὄρκου ἐξαιρουμένου, ἐν ὀνόματι τῆς οὐρανίου εὐσπλαγγνίας, καὶ ἐξ ἐαυτοῦ, καὶ παντὸς τοῦ κλήρου ἐκήρυξε πάνδημον ἄρεσιν καὶ συγχώρησιν, ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι τοῦ λοιποῦ θέλει ὁ λαὸς τηρήσει πίστιν πρὸς τὸν νόμιμον Τσάρον, καὶ διὰ τῆς πίστεως, κάρπου καθαρᾶς μετανοίας, ἐξιλεώσει τὸν Ὑψιστον, ὅπως τροπώσῃ τοὺς ἐχθρούς, καὶ εἰρηνοποιήσῃ τὸ γένος.

Ἀπερίγραπτον ἦν τῆς ὁμιλίας τὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ λαὸς ἐνόμισεν ὅτι ἀπηλλάγη τῶν βαρέων τοῦ ὄρκου δεσμῶν, καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ Ὑψιστος διὰ στόματος

τοῦ δικαίου ἐκήρυξε συγχώρησιν τῇ Ῥωσσίᾳ. Ἐκλαυσαν δὲ, καὶ βαθέως κατενύγησαν μαθόντες, ὅτι μόλις ἐπανελθὼν ὁ Ἰώβ εἰς Σταρίτσαν ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον. Ἠγόρευσεν οὖν πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Μόσχας ἀπὸ προθύρων τῆς αἰωνιότητος! Φωνὴ Θεοῦ, λοιπὸν, ἤχησεν ἀπὸ τῶν χειλέων του, εὐχὴ Θεοῦ διὰ τῆς χειρὸς του ἤγνισε καὶ καθηγίασε τὸν ἁμαρτήσαντα λαόν!

Τί συνέβη; πῶς προήλθεν αἰφνίδιος, ἀπροσδόκητος τοῦ Ἰώβ ὁ θάνατος; Ὑποψίζεαι βεβαίως τὴν μνῆμιν τοῦ Βασιλείου. Καὶ σιγᾷ μὲν περὶ τούτου ὁ Καρκαμπίνος, εἰκάζουσιν ὁμοίως τινὲς τῶν ιστοριογράφων τῆς Ῥωσσίας, ἐν οἷς ὁ Strahl καὶ ὁ Schmitt, ὅτι, διαταγῇ τοῦ Κυριάρχου, ἡ τελεσθεῖσα ἐν τῷ ναῷ τῆς Κοιμήσεως κωμωδία ἐλαβε τραγικὴν τὴν καταστροφὴν.

Σ. ΖΑΜΠΕΛΙΟΣ.

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

Εἰς τρία μνημῆματα.

—ooo—

Περίεργος εἶναι ἡ μυστικὴ συμπάθεια ἡ ἔλκουσα τοὺς μεγάλους ἄνδρας πρὸς τὴν κόνιν τῶν πάλαι συναδέλφων των. Αἱ ἐξοχοὶ μεγαλοφυΐαι στελλόμεναι ὑπὸ τῆς προνοίας ἐπὶ τῆς γῆς ὅπως ἐξευγενίσωσιν αὐτήν, καὶ καθοδηγήσωσιν ἢ τιμωρήσωσι τοὺς λαούς, ἐννοοῦνται καὶ ἐκτιμῶνται, εἰ καὶ μεταξὺ αὐτῶν παρεμπίπτει χάσμα ὁλοκλήρων αἰώνων. Καὶ οὕτως ἐπρεπε νὰ ᾔηται! Τὰ ὄργανα ταῦτα τῶν σκοπῶν τοῦ Ὑψίστου ἄκοντα ἐργάζονται τὸ μέγα ἔργον τῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ἀνασκάπτουσι διὰ τοῦ νικηφόρου των ξίφους αὐλακα, ὅπου μέλλει νὰ βλαστήσῃ καὶ νὰ αὐξήσῃ ὁ σπόρος τοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ ποτίζεσθαι μὲν πάντοτε ὁ γεννώμενος οὗτος σπόρος διὰ τοῦ αἵματος τῶν λαῶν, ἀλλ' εἶναι ἀναγκαῖοι οἱ κατὰ καιροὺς οὗτοι κατακλυσμοί, ὅπως ἐκπληρωθῶσιν αἱ ἀναπόφευκτοὶ βουλαί, καὶ προχωρήσωσιν αἱ ἀνθρώπινοι γενεαὶ πρὸς τὸ μέλλον, ὥς ἄλλοτε οἱ ἔδραοι ἐν τῇ ἐρήμῳ πρὸς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὁδηγούμενοι ὑπὸ στήλης πυρός.

Ἡ ἱστορία πλεῖστα παρέχει παραδείγματα τῆς μυστικῆς ταύτης σχέσεως. Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐν Βαβυλῶνι διέταξε νὰ τῷ ἀνοιχθῇ τὸ μνημεῖον τοῦ Νίνου, καὶ ἔμεινεν ὁλοκλήρως ὥρας μόνος μετὰ τῆς σκιάς ἐκείνου, οὗ ἡ μεγαλοφυΐα ἤγειρε τὸ κράτος τὸ κρημνιζόμενον ὑπὸ τῆς ἰδίας μεγαλοφυΐας. Ἀλαρίχος ὁ βασιλεὺς τῶν Γότθων κατὰ τὴν λεηλασίαν τῆς Ῥώμης ἐπισκέφθη τὸν τάφον τῶν Σκιπίωνων. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Β' Μωάμεθ, μόλις κύριος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διέταξε νὰ τὸν ὁδηγήσῃ πρὸς τὸ μαρτύριον τοῦ Βελισαρίου, καὶ ἀνωκοδόμησεν αὐτὸ ὁπλάνη τοῦ ἰδίου ταμείου.

Ἦτο δυνατόν ὁ Ναπολέων ὁ ἴσος τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ τῷ Μωάμεθ κατὰ τὰς ἀρετάς, καὶ πολὺ

ἀνώτερος κατὰ τὰς ἰδίας ἐαυτοῦ, νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἀκουσίαν ταύτην ῥοπὴν ψυχῆς πεπλασμένης διὰ νὰ ἀρχῇ; Ἦτο δυνατόν νὰ μὴ θελήσῃ ν' ἀρυσθῇ ἐκ τῆς νυκτὸς τῶν τάρων τινὰς τῶν γιγαντιαίων ἐκείνων ἰδεῶν τῶν κρυπτομένων εἰς τὴν κόνιν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν;

Δ'.

Εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ Σεσώστριδος ἐν τῇ μεγάλῃ πυραμίδι τῆς Αἰγύπτου, 4798.

Ἡ ἄλωσις τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ἡ εἰς τὰς πυραμίδας μάχη εἶχεν ἐγκαινίσει ἐνδόξως διὰ τὸν γαλλικὸν στρατὸν τὴν κατάκτησιν τῆς Αἰγύπτου. Οἱ Μαρμελοῦκοι, τὰ στίλβοντα ταῦτα ἀπὸ χρυσοῦ καὶ μαργαρίτας τάγματα, τὰ ἀντιπαχθέντα εἰς τὰς Γαλλικὰς λόγχας ὑπὸ τοῦ Μωαμεθανικοῦ φανατισμοῦ, εἶχον ἤδη δοκιμάσει ὅτι εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ὁ σίδηρος εἶναι προτιμότερος τοῦ χρυσοῦ. Τὰ πάντα ὤδευον πρὸς ταχείαν ὑποταγὴν, καὶ ὁ Βοναπάρτης ἤθελεν ἀναμφιβόλως καταστήσει τὴν κληρονομίαν τῶν Φαραῶ Γαλλικὴν ἐπαρχίαν, ἐὰν ἡ Ἀγγλίς ἀείποτε ζηλότυπος τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς εὐτυχίας τῆς ἀρχαίας τῆς ἀντιπάλου, δὲν ἐπεμπεν εἰς Αἴγυπτον χρήματα καὶ στρατοὺς ὅπως διεγείρῃ εἰς ἀποστασίαν λαούς, παρ' οἷς ἡ ἀγάπη τῆς ἀρπαγῆς εἶχεν ἀντικαταστήσει τὸ ὑπὸ τῶν αἰώνων ἀμῶλον θέν ἐθνικὸν αἶθημα.

Ἐν τούτοις, οὐχ ἦττον σοφὸς διοικητὴς ἢ ἐμπειρος στρατηγὸς ὁ Βοναπάρτης, διὰ τῆς ἀπιστεῦτου δραστηριότητος καὶ τῶν ἐμφρόνων μέτρων του, εἶχε κατορθώσει νὰ οὐδετερώσῃ τὰς πρώτας προσπάθειάς τῆς Ἀγγλίας, καὶ νὰ παρέξῃ τὰς ἀπολαύσεις τῆς εἰρήνης αὐτῇ ἐκείνῃ τῇ Αἰγύπτῳ ἣν εἶχεν ἔλθει νὰ κατακτήσῃ ἐν ὀνόματι τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας. Ἐν μιᾷ δὲ τῶν στιγμῶν τούτων τῆς ἀναπαύσεως ὁ νέος στρατηγὸς ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ ἐσωτερικὸν τῶν παμμεγέθων ἐκείνων πυραμίδων, ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν ὁποίων, κατὰ τὴν ὑψηλὴν ἐκφρασίν του, τεσσαράκοντα αἰῶνας εἶχον ἀτενίσαι τοὺς εὐαρίθμους γενναίους, τοὺς μαχομένους ὑπὸ τὴν ἐθνικὴν σημαίαν του. Παρὰ τῷ Βοναπάρτῃ ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον. Ἐντὸς ὀλίγου λοιπὸν πάντα ἦσαν ἑτοιμα, διότι ἡ ζωηρὰ φαντασία, ἡ ἀκάθεκτος ἐπιθυμία τοῦ νὰ μάθῃ καὶ ἰδῇ τὰ πάντα, δὲν τὸν ἄφιναν ἥσυχον πρὶν αὕτη τύχη τοῦ σκοποῦ.

Ὦθεν τὴν 25 τοῦ Θεσμίου (12 Αὐγούστ.), ἅμα τῇ χαρραγῇ λόχος ὁδηγῶν καὶ ἕτερος σωματοφυλάκων διατάχθησαν νὰ καταλάβωσιν ἀμέσως τὴν ἀμώδη πεδιάδα τοῦ Γεζίζ, ἐν ἣ ὑψοῦνται αἱ περίφημοι πυραμίδες. Κατὰ δὲ τὴν ὁγδόην ὥραν ὁ Βοναπάρτης ἐξῆλθεν ἐριππος τοῦ Καίρου, συνοδευόμενος ὑπὸ τινων ἀξιωματικῶν τοῦ ἐπιτελείου του, ὑπὸ Ἰμάμη ὁγδοακοντούτου, ὅστις εἶχεν ἀπαιτήσῃ νὰ τὸν συνοδεύσῃ εἰς τὴν ἐκδρομὴν, καὶ τέλος ὑπὸ τῶν σοφῶν τῶν παρακολουθούντων τὸν στρατὸν, ἐν οἷς καὶ ὁ Ρίγος ὁ Δυπουῦ, καὶ ὁ Βερτολλέτος. Ἡ μικρὰ συ-